

Från fattig torparson till "Kunlig musiker" !

Jag är född utom äktenskap i 1930-talets Fattig-Sverige. Den som är ung idag, och läser min lilla levnadsbeskrivning, kan nog inte förstå att det gick att leva som jag gjorde i min barndom.

Min mor var 20 år när jag kom till världen. Hon hade arbete som hushållerska i Karlshamn, varför hon inte kunde ta hand om mig. Året var 1934 och det fanns ingen föräldraförsäkring eller annan hjälp att få. Det blev mina morföräldrar som ställde upp. Dom levde i ett litet skogstorp i Blekinge, långt från allfarvägarna, men med ett underbart vackert läge invid en insjö som heter Salsjön.

Torpets bostad bestod av kök och ett rum på nedre botten samt ett litet rum och vinds-utrymme på övre. I köket fanns en vedspis, i rummet på nedre botten en vedkamin i plåt. I rummet en trappa upp fanns också en liten vedkamin. Lösa dubbelfönster sattes in på hösten för att behålla värmen lite bättre.

Elektricitet och telefon fanns inte, inte heller vattenledning. Här bodde mormor, morfar, en morbror och så jag. Som belysning användes fotogenlampor fram tills andra världskriget började 1939. Då blev det ransonering på fotogen, så då byttes lamporna ut mot karbidlampor. I en karbidlampa används kalciumkarbid och vatten för att alstra acetylen, som brinner med klar, vit låga.

En radio fanns som drevs med batterier, inte att jämföra med dagens moderna batterier, utan med två stora batterier – ett torrbatteri och ett liknande bilbatteri som måste laddas med ett par veckors intervall. Jag fick bära detta tunga batteri i närmare 3 kilometer till byn när jag gick till skolan. Laddning skedde hos en snickerifabrik.

Det var mest morfar som lyssnade på den knastriga radion. Från 1939 handlade det mest om krigsnyheter.

Bredvid bostadshuset fanns ett "brygghus". Där fanns en bakugn där man kunde baka bröd. Först eldade man med ved inne i ugnen. När veden brunnit upp, rensades ugnen från glöd och aska och sedan lade man in deglimporna i ugnen.

Tvätt av sängkläder och kläder skedde oftast nere vid sjön och hängdes på tork på långa linor. Mangel införskaffades efter krigsslutet. Den fungerade samtidigt som bord i rummet. Strykning gjordes med strykjärn där ett "lod" värmdes upp på spisen och sedan stoppades in i strykjärnet.

Det fanns inte någon bilväg fram till torpet, enbart en gångstig c:a 3 kilometer fram till byn som heter Bräkne-Hoby.

Morfar arbetade som jordbruksarbetare vid ett stort gods - "Hoby kulle". Där arbetade ett 10-tal personer med att plöja, harva, så och skörda. Det fanns ett antal arbetshästar som man använde. Morfar fick ibland låna en häst på lördagseftermiddagarna för arbete på det lilla skogstorp. Man hade ju "egenhushåll"

d.v.s. man satte potatis, odlade betor, sådde råg och havre och hushållsgrönsaker.

När morfar kom hem med häst till torpet, tyckte jag att det var väldigt roligt. Jag minns att jag sprang upp på berghällarna ovanför stugan och lyssnade om jag kunde höra morfar komma.

Ko, gris och höns var de djur som alltid fanns. Grisen slaktades till jul av en granne på andra sidan om Salsjön. Jag minns att jag förbjöds att vara ute och se på när grisen slaktades. Men man kunde ju smygtitta lite bakom gardinerna i rummet. Mormor var med och tog hand om blodet, som man sedan gjorde blodkorv och blodplättar av. Man gjorde korvar av olika slag. Fläsk och kött saltades i särskilda träfat. Eftersom det inte fanns någon elektricitet, fanns det inte heller kylskåp.

När jag började skolan 1941, så fick jag gå c:a 3 kilometer med en liten ryggsäck på ryggen. I den fanns läxböcker och mat. Det fanns ingen skolbespisning vid den här tiden, utan jag hade med mig smörgåsar och mjölk. Lunchen intogs i kapprummet utanför klassrummet. Eftersom mina smörgåsar var gjorda på hembakat bröd, minns jag att det alltid var någon som ville byta sina smörgåsar mot mina. När skoldagen var slut gick jag till postkontoret och hämtade eventuell post i ett postfack innan jag började hemgåendet.

Varje höst hade skolbarnen en veckas "potatislov" i samband med att potatisen skulle skördas. Jag minns när jag vid tolv års ålder tjänade mina första egna pengar genom att plocka potatis hos en bonde. Jag ville så gärna ha en egen cykel, för det gick att cykla på gångstigen mellan torpet och byn. Jag hade lärt mig att cykla på morfars cykel. Min lycka var total när jag för egna pengar – 15 kronor – köpte en begagnad cykel hos byns cykelhandlare. Jag vill minnas att han hette Sven Håkansson men kallades för "Cykel-Sven".

Min barndom var, som sagt, mycket fattig. Jag minns under krigsåren i början av 1940-talet, när mormor och jag besökte "fattigvården" hos kommunen för att få hjälp till lite vinterkläder och vinterpjäxor. Jag minns ransoneringskupongerna medgav. Man hade små kort med kuponger, där expediten i affären klippte kuponger motsvarande den mängd man handlade. Ville man handla mer, gick inte det eftersom kupongerna var förbrukade. Jag minns att vi vid några tillfällen fick köpa fyra bananer – en per person i hushållet. Då var det fest!!

Jag har många minnen från krigsåren 1939 - 1945. Det var mycket stränga vintrar runt 1940 även i Blekinge. Det gick åt mycket ved till köksspisen och till plåtkaminen i rummet. Det var min uppgift att bära in ved. Vid vissa tider proklamerades allmän mörkläggning via radion. Jag minns att vi fick hämta speciella mörkläggningsgardiner att sätta upp för alla fönster. Det var lite otäckt att höra flygplan i mörkret, utan att veta om det var våra egna eller fiendens.

Under vinterhalvåret arbetade morfar med skogsavverkning åt samma gods som han arbetade åt under sommarhalvåret. Det fanns inga motorsågar vid den här tiden, utan träden fälldes med vanlig såg. Vanlig såg är kanske inte rätt, för sågen som man använde hade en bred klinga och handtag i bägge ändarna. Man arbetade två tillsammans, en i varje ände på sågen.

En av mina äldre morbröder var sjöman och en gång när han kom hem, hade han med sig ett 2-radigt dragspel. Han spelade lite själv men lämnade dragspelet i torpet när han gick till sjöss igen. Jag blev lite nyfiken och lärde mig själv att spela några enkla melodier. Först spelade jag stenkakor på vår resegrammofon och sedan försökte jag spela likadant. Det gick ganska bra, det blev Arholmavalsen, Kostervalsen och liknande melodier. Några gånger fick jag spela på skolavslutningar och julfester, inte utan viss stolthet.

Under de två sista åren i skolan arbetade jag som varubud ("Springpojke") hos Hoby Handelsmagasin, en av byns större affärer. Robert Danielsson hette han som ägde affären, som för övrigt hade fyra anställda. Ägaren var en snäll men sträng man. Direkt efter skolan fick jag gå hem till hans familj och äta, innan jag inställde mig i affären för att uträtta ärenden. Jobbigast var det att leverera cementsäcker som vägde 50 kilo. Då var det svårt att hålla balansen på varucykeln eftersom framhjulet var mindre än bakhjulet och cementsäcken fraktades på främre pakethållaren.

Så – när jag slutat skolan – lämnade jag torpet och cyklade c:a 4.5 mil till Karlskrona där min mor bodde, numera gift och med en halvbror till mig i hennes familj. Jag fick bo där till en början och fick arbete som varubud i en fin herrekipering som hette "Örnen". Att jag fick detta arbete förbryllar mig än i dag, för jag som nyinflyttad hittade ju ingenstans i Karlskrona. Det var många ärenden till post och godsterminaler men också till privatpersoner. Man hade t.ex. hyrt frack och hög hatt och ville ha det hemkört eller hämtat efter användandet. Personalen i herrekiperingen var oerhört

hjälpssamma och visade mig hur jag skulle cykla för att komma rätt.

På lördagsförmiddagarna under sommaren kom Kungl. Flottans musikkår och marscherade genom staden och också förbi min arbetsplats. Jag blev mycket fascinerad av detta och tänkte att ” där vill jag också vara med !”

Min styvfar hjälpte mig med att kontakta musikkåren så att jag kunde ansöka om anställning. Jag fick besöka en sträng musikdirektör som hette John Skoglöf. Han hade varit vid I 3 i Örebro tidigare men också flöjtlärare vid ”Kungl. Musikaliska Akademin”.

Mitt musikaliska kunnande var begränsat till att spela 2-radigt durspel på berghällarna vid stugan vid Salsjön. (*Arholmavalsen. Kostervalsen etc.*)

Jag fick provblåsa i ett signalhorn som musikdirektören hade hängande på väggen – och tänk – efter hans instruktioner fick jag fram några toner på signalhornet. Inte bara ljud, utan toner. Jag fick därmed anställning som musikelev (en av fem).

Den 1 februari 1948 anmälde jag mig i kasernvakten vid kasern Ankarstjerna i Karlskrona. En jättesnäll furir Widerberg tog hand om mig de närmaste 10 dagarna. (Han var inte musiker utan ”vanlig militär”) Nu skulle jag studera soldatinstruktion, lära mig marschera, lära mig hälsa (göra honnör).

Jag fick inte lämna kasernområdet under dessa 10 dagar. Sista dagen fick jag mottaga ”Krigsmans erinran” som det hette på den tiden.

Första raden löd: *”En krigsman skall vara Konungen huld och trogen”*.

Självklart hade jag också kontakt med musikkåren under dessa 10 dagar.

Efter de 10 dagarnas pluggande blev det heltid vid musikkåren. Jag hade helst velat spela Ess-kornett, men man hade tillräckligt med ess-kornettister, så det blev ventilbasun i stället, för den sektionen behövde påfyllning.

Jag utrustades med en ventilbasun, ARBANS stora lärobok och en personlig lärare en underofficer som hette ”Fidde” Hallberg. Han var – liksom alla i musikkåren – väldigt vänlig och framför allt tålmodig. Jag minns att när jag gjorde framsteg i mitt spelande, bjöd han in kollegor som fick lyssna. Det var tufft att spela inför helproffs. Förmodligen var han lite stolt över sin elev.

När man övade på sitt instrument skedde det alltid stående. Enda ”möbeln” i rummet var ett notställ. För att lungor och luftvägar skulle vara fria, var det stående som gällde.

Varje morgon började med en timmes trumslageri, följt av en stunds övning på signalhorn. Att slå håll på ett trumskinn var inte roligt, för det var riktigt mycket arbete med att blöta ett nytt skinn och kränga det på ”kransen”. Det var ju naturskinn vid denna tiden.

Så småningom fick man sitta med vid kårrepetition för att succesivt utvecklas.

Kårrepetitionerna leddes alltid av musikdirektören själv. Under våren och sensommaren gavs många utomhuskonserter i ”Snäckan” i Hoglands Park. Man låg alltid steget före med konsertprogram. Varje konsert var i princip upplagd så, att man började med en marsch, sedan en Ouvertyr (opera- eller operett), en konsertvals, ett potpurri gärna från någon operett (Jag minns Sigmund Rombergs NYMÄNEN och Millöckers TIGGARSTUDENTEN etc, ett solostycke, något ytterligare nummer och avslutade med en marsch).

Bland de klassiska verk vi spelade minns jag bl.a. Rossinis Ouvertyrer WILHELM TELL och ”LA GAZZA LADRA” (den tjuvaktiga skatan) , Wagners RIENZI,

musik ur operan LA BOHÉME av Puccini och Smetanas MOLDAU för att nämna några.

Vi musikelever hade det jobbigt inför dessa konserter med att frakta bl.a. notställ och slagverk till Hoglands Park på en tre-hjulig cykel.

Vi som var musikelever fick varje dag ”extra skaffning” på em. kl. 15 i form av mjölk och bullar

eller någon äppelkaka med vaniljsås.

Tanterna i köket månade om oss lite extra vi som fortfarande växte.

Fantastiskt med tanke på att det är drygt 70 år sedan.

För övrigt: Som musikelev var månadslönen 25 kronor. Från denna summa drogs 3 kronor i skatt. Vi hade kvällspermission till kl. 21.45 då vi skulle ha kommit tillbaka till kasern. Tiden var satt så, att man skulle kunna hinna gå på bio.

När man efter c:a ett och ett halvt år blivit ”2:a klass sjöman” (motsvarande vice korpral inom Armén) fick man kvällspermission till midnatt.

Det fanns ett litet café på Kyrkogatan 2 som hette ”Café 2:an” och som drevs av en gammal tant. Där kunde vi som hade 22 kronor per månad att röra oss med, fika på kredit. Tanten skrev upp i en liten bok. Vi betalade när vi fått lön. Härligt!

Som musikelev hade man också ”vaktjänst” som hornblåsare. Tillsammans med vakthavande officer blåstes Paradmarsch när flaggan hissades resp. halades. Man blåste också revej på morgnarna och tapto på kvällarna.

Vakttjänsten var en vecka i taget. Musikkåren på dagarna, men sov i kasernvakten på nätterna.

Ett av många roliga minnen: Vid en kårrepetition kom Flaggkonstapel Stenström och knackade mig på axeln och ville att jag skulle komma till hans expedition. Man funderade – vad har jag nu gjort?? *Packa Din sjösäck, kvittera ut ett signalhorn. Ta tåget ikväll till Lysekil, där ska Du mönstra på Jagaren Uppland, som ska gå till London. Du blir borta en vecka.*

Vilket hedersuppdrag!! Enda arbetet på London-resan var att blåsa några olika signaler på signalhornet.

I rundmössan byttes bandet ”Kungl. Flottan” ut mot ”Uppland”.

Jag minns att jag fick väldigt god mat på den resan. Hade nämligen en kompis som var hovmästare hos officerarna på Uppland.

Jag minns också att jag ”låg bra till” hos musikdirektören Skoglöf, genom att jag fick förtroendet under ett par somrar att sköta om hans bostad när han och hans fru hade semester. Vattna blommorna och ta in posten. Bostaden var en stor ljus 4-rummare på 4:e våningen med utsikt mot havet.

Varje vår hade musikkåren s.k. ”musikuppvisning” i konserthuset i Karlskrona. Jag minns att dessa konserter alltid avslutades med Ivar Widners ”Svensk Signalmarsch nr 1”.

Då stod vi musikelever på en upphöjnad bakom musikkåren och spelade signalhorn och slog trumma. Det fanns särskild exercis till den här marschen. Bakom oss fanns en blå himmel med lite vita moln. Ett härligt minne.

Under den första utbildningstiden fick vi också lära oss att skriva på maskin. Det var viktigt inför kommande ”sjökommenderingar”. En oktett ur musikkåren låg hela tiden ”sjökommenderad” i 6-månadersperioder. Oktetten ingick i något som hette ”*Chefens för Kustflottan stab*”.

Vi låg omväxlande på de stora kryssarna Göta Lejon och Tre Kronor.

Oktettrepetitioner på förmiddagarna och expeditionsarbete på eftermiddagarna var det som gällde. De flesta i oktetten arbetade på som det kallades ”*Flaggens exp.*”

Jag minns att jag fick ett särskilt ansvar för att sköta alla Hemliga handlingar som skulle registreras, skickas och tas emot. Spännande och ansvarsfullt.

På kvällarna spelade oktetten utanför det s.k. Gunrummet, där Amiralen och hans officerare åt middag. Detta gällde enbart när vi var ute på övningar.

På fredagarna återvände fartyget till Hårsfjärden vid Berga i Sthlms södra skärgård.

Dessa stora kryssare kunde inte gå in till kaj i Hårsfjärden, utan förtöjde vid en jättestor telefonboj långt ut i vattnet. Telefonbojen hade 6 linjer.

En motorslup körde i skytteltrafik mellan fartyget och fastlandet. Ibland tog vi bussen in till Sthlm för att gå på bio, eller besöka Gröna Lund t.ex. Sedan bussen tillbaka till Berga och vänta på att motorslupen skulle komma. Allt fungerade väldigt bra som jag minns, trots att mobiltelefonen inte var uppfunnen.

Göta Lejon:

Byggd på Eriksbergs varv i Göteborg 1944.

I tjänst december 1947

Det största örlogsfartyg som någonsin ingått i svenska flottan.

Längd: 180 meter

Bredd: 17 meter

Djupgående: C:a 6 meter

Ångturbiner: 90.000 hästkrafter

Grundbesättning: 445 man

Fart: 33 knop

Såldes till Chile 1971

Skrotades 1986.

Bild från övningshytt ombord på Göta Lejon.

K.G. Gustafsson (esskornett), K.A. Melin (flöjt), Bill Rubin (klar), Kurt Forslund (klar),
Ingvar Hansson (basun), L.O. Karlsson (basun),
Sune Berving (horn), Bertil Stenholm (klar), Karl Erik Svensson (tuba).

1952 gjorde kryssaren "Göta Lejon" ett officiellt statsbesök i Helsingfors. Med ombord hade vi Kung Gustaf VI Adolf och Drottning Louise. Det var spännande!
Samtidigt just när vi var i Helsingfors, blev jag befördrad till Furir, vilket var en STOR dag av min

tid i Kungl. Flottan. Blåkragen, bussarongen och rundmössan, byttes mot vit skjorta, svart slips och dubbelknäppt vapenrock, samt skärmmössa.

På vapenrockens ärmar fanns längst ner en musiklyra och tre vågräta streck.

Innan jag fick Furirs grad hade jag genomgått en särskild "Furirskola" under tre terminer – motsvarande den tidens realexamen. Förutom musik och militära ämnen, läste vi svenska, historia, matematik och engelska. Då anlätades civila lärare från Karlskronas realskolor.

Utöver besöket i Helsingfors 1952, var hela musikkåren med Göta Lejon till London för att representera Sverige vid den engelske kungens begravning. (*George VI och Drottning Elisabeths pappa*)

Vi låg till ankars utanför London – i Greenwich. Med tanke på tidvattnet gällde det att ligga på rätt plats, där det var tillräckligt djupt.

Musikkåren medverkade i begravningsprocessionen inne i London.

Tiden före 1952 minns jag oktettspelningar på lördagsmorgnarna vid "Gubben Rosenbom" utanför Kungl. Amiralitetskyrkan i Karlskrona. Oktetten stod uppställd alldeles intill Rosenbom och spelade marschmusik när 800 – 900 värnpliktiga marscherade in i kyrkan för korum. När de sista kommit in, skyndade oktetten in i kyrkan och upp på orgelläktaren för att spela korum och psalmer.

På försommaren 1952 mönstrade jag av "Göta Lejon" och anslöt till musikkåren i land. Jag skulle "på order av" musikdirektören i fortsättningen spela Eufonium. Den ordinarie eufonisten hade brutit armen i samband med någon idrottsutövning, så nu var det bara att öva för fullt på Eufonium. Detta innebar samtidigt att jag inte behövde bli "sjökommenderad" i någon oktett i fortsättningen eftersom man inte hade något Eufonium i oktetterna ombord.

Hur detta spridits till Chefens för Kustflottan stab och alla dess officerare vet jag inte. Men faktum är (*och detta är jag stolt över*) att när vi i slutet av april 1952 förtöjde vid den stora telefonbojen på Hårsfjärden för sista gången innan jag mönstrade av - hörde i högtalarna: "*Musikfurir Ingvar Hansson till halvdäck – Musikfurir Ingvar Hansson till halvdäck*". Jag undrade naturligtvis vad det var fråga om. När jag kom ut på halvdäck såg jag alla officerarna med Amiral Stig H:son Eriksson i spetsen. Jag blev avtackad av "Flaggens officerare". Tydligen hade mitt arbete med hemliga handlingar som jag tidigare nämnt, blivit mycket uppskattat av officerarna.

Jag fick ett fint cigarettskrin med följande text ingraverad: "*Furir Ingvar Hansson. Med tack från Flaggens officerare, våren 1952*". Skrinet intar en hedersplats i min bokhylla än i dag.

(I dag vore det väl inte möjligt att uppvakta någon med ett cigarettskrin?)

Jag fortsatte med att spela Eufonium även sedan min kollegas armbrott läkts och vi var i fortsättningen två eufonister ända tills jag slutade i musikkåren på våren 1954.

Anledningen till att jag slutade var, att man aviserade stora organisationsförändringar inom Försvarmusiken. Bl.a. skulle Flottans musikkår i Karlskrona krympas (*vi var som mest 45 musiker*) och flera musiker skulle förflyttas till olika arméförband. För mig var det FLOTTAN som gällde och inget arméförband. Eftersom jag fortfarande var bland de yngre, var det så gott som klart att jag skulle förflyttas tillsammans med ett 10-tal kamrater.

Då valde jag att "Mucka" för att söka mig ut i det civila livet. Jag fick ganska omgående jobb som civilanställd administratör vid Kungl. Signalregementets sjukhus i Frösunda, strax norr om Haga Norra i Solna. Vid den här tiden låg Signalregementet (S 1) på vänster sida om E 4 och Ingenjörregementet (Ing 1) på höger sida om E 4 om man står vid Haga Norra och tittar norrut. Under min tid i Stockholm spelade jag i Bolinders musikkår i Kallhäll, FBU musikkår vid Karlberg och Borgarskolans musikklass (*- lördagseftermiddagar*)

Så småningom fick jag anställning vid "*Sundbybergs erkända sjukhus*" och på den vägen blev det – via "*Sjukhuset i Solna och Hanebo-Skogs allmänna sjukhus*" i Hälsingland. Jag gick i pension för 20 år sedan som Administrativ chef vid *Gävleborgs läns Allmänna Försäkringskassa*.

Jag kom till Gävle 1962 och spelade några år med Skutskärs musikkår men 1971 "Skrev jag på" för Bomhus musikkår i Gävle och där är jag kvar.
Den musikkåren är numera Hemvärnets musikkår Gävleborg.

I Gävle var jag med och bildade föreningen "Blåsmusik i Regementsparken" den 15 november 2001.
Jag lämnade uppdraget i föreningen 2017.
Föreningen anordnar sedan 2002 ett antal blåsmusikkonserter i Ferdinand Bobergs vackra musikpaviljong i Regementsparken i Gävle.
2019 gavs en av konserterna av Marinens musikkår i Karlskrona, den musikkår där jag för mer än 70 år sedan började min musikaliska resa. Jag hade glädjen då av att få vara konsertvärd för den konserten.

2005 utsågs jag av Hemvärnets centrala musikråd till årets Hedersmusiker. Ärofyllt att utses bland c:a 1500 hemvärnsmusiker i Sverige. Jag har vidare tilldelats Gustav Petri-medaljen för mina insatser inom hemvärnsmusiken, Militärmusiksamfundets medalj "Pro Musica Militare" i silver 2011 samt H.M. Konungens guldmedalj 2019.
Jag är givetvis stolt över dessa utmärkelser.

Här slutar min lilla levnadsbeskrivning. Jag lyckades ta mig den långa vägen från fattig "torparson" till att bli musiker i Kungl. Flottans musikkår i Karlskrona!

Ingvar Hansson

Gävle

2020-08-20 (Reviderat 2021-03-03)